

over, at deres Kommuner bleve uheldig stillede lige over for Kjøbenhavn ved de Bestemmelser, der ere truffene ved den mellemkommunale Lov. Hvad i alt Fald de to Landkommuner angaar, der her er Tale om, tillader jeg mig at tro, at det er en ganske overordentlig stærk Overdrivelse, naar det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, talte om, at disse Kommuner kunde komme paa Fallittens Rand. Det tror jeg ikke paa. Hvad Frederiksberg angaar, tror jeg virkelig heller ikke, at den vilde gaa fallit, men det kunde nok være, at den vilde blive lidt uheldig stillet. Men efter at Kjøbenhavn har udvidet sig, som den har, vilde det efter min Mening ikke være nogen Ulykke, om en Lov som denne kunde bringe det dertil, at Kjøbenhavn og Frederiksberg bleve enige om at slaa sig sammen. Nu ligger Frederiksberg som en lille Enklave fuldstændig omgivet af Kjøbenhavn. Intet er dog naturligere, end at det blev een Kommune.

Jeg har en Bemærkning at gøre lige over for det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Borgbjerg). Han havde nogle mig aldeles uforstaaelige Beregninger om, hvad en stor Godsejer — det var let at se, hvem han mente — vilde vinde ved denne Lov. Da jeg fik fat i Statskalenderen, kunde jeg nogenlunde beregne det; det ærede Medlem bilder sig ind, at naar der staar, at vedkommende har af Hartkorn 2,200 Tdr., ejer han virkelig 2,200 Tdr. Hartkorn. Det er en Fejltagelse; derfra gaar der 1,100, som kun staa opført i Statskalenderen og se meget pæne ud, men som han slet ikke ejer, han ejer ikke Hartkornet, fordi han har Tiende af det. Der bliver altsaa ca. 1,000 Tdr. tilbage, saa det gør en stor Forskel. Nej, Sagen er ganske simpelt den, at naar man ser paa, hvad en saadan Mand har i Indtægt, eller hvad man kan tænke sig, han har i Indtægt — hvor stor den er, ved jeg ikke, men jeg vil nu tænke mig den af den Størrelse, det ærede Medlem mener — og naar man dernæst tager i Betragtning de store Fideikommiskapitaler, han ejer, hvoraf han i Øjeblikket ikke betaler det allermindste, ligesom han heller ikke betaler nogen som helst Indkomstskat af sin meget store Indtægt; naar man tager Hensyn til det ene og det andet, vil vedkommende saa langt fra vinde 20,000 Kr. om Aaret, at han efter min Overbevisning vil komme til efter denne Lov — ja efter alle tre Love, thi ogsaa den mellemkommunale Lov vil blive ham en dyr Lov — komme til at betale

mellem 4,000 og 5,000 Kr. mere end nu. Det skal nok være rigtigt. Alt det med de 20,000 Kr., han vilde vinde, er fuldstændig Fantasi. — Saa kommer jeg til sidst til at tale med et Par Ord om Tiendeloven. Jeg tror, at det vilde være rigtigt, at vi kom til Ende med denne Sag, at det vilde være hensigtsmæssigt for hele den politiske Stilling her i Landet, om vi paa en god Maade kunde komme ud af dette gamle Tiendeforhold. Tienden har jo selvfølgelig ikke fra først af været et uretfærdigt Paalæg, det var fuldstændig rigtigt af Kong Knud den hellige at paalægge Tiende her i Landet, som den var paalagt i de andre Lande i Europa; thi den Gang blev den paalagt paa alle Ejendomme, der var ingen Undtagelse. Det er først, saa vidt jeg ved, paa Reformationstiden ved den Magt, som den Gang den daværende Adel tiltog sig, da de havde tilintetgjort Bispens Magt, at den Ordning blev indført, som vi nu have, nemlig at Hovedgaardene bleve tiendefri. Endskønt det nu er 300 Aar siden eller mere, er det ret naturligt, at det føles endnu som en Uretfærdighed, og, som sagt, jeg tror, at det politisk set vilde være meget heldigt for os, om vi kunde komme bort derfra; men paa den anden Side maa jeg ganske vist paastaa, at de, der nu eje Tienden — det være Kongetiende eller Kirketiende, eller hvad det er — de ere dog ikke Skyld i, hvad der er sket for nogle Hundrede Aar siden, og fordi Staten nu mener, at nu vil den forandre det Forhold, saa følger ikke deraf, at de enkelte Personer skulle lide derunder; de skulle have fuld Erstatning, og skal der altsaa — hvad rimeligt og naturligt er — til Tiendeyderne ydes betydelige Lettelser, maa det være hele Samfundet, der kommer til at bære det. Naar det ærede Medlem for Thisted Amts 3die Valgkreds mente, at den Godtgørelse, som de hidtilværende Ejere skulde have, var sat for højt, saa tror jeg ikke han har Ret. Hvis det endda var saa, at Tienden skulde afløses nu med det samme, havde det ærede Medlem jo Ret i at se hen til de nuværende Priser paa Papirer, og hans Udvikling kunde da til Dels være rigtig, men det ærede Medlem kan jo ikke garantere for, at de lave Priser paa Papirer ville holde sig fra nu af 37 Aar frem i Tiden; det ærede Medlem kan ikke en Gang garantere for, at Tiendeejerne, hvis Tiderne forandrede sig og bleve rigtig gode, saaledes at Staten kunde faa et stort Laan og derigennem afløse Tienden; i Virkeligheden ved kun at faa det 20-dobbelte